

CONFESSIONS

Bianca Cruciu

PhD, "Petru Maior" University of Tîrgu Mureş

Abstract: Ana Blandiana is a lyrical romanian poet. Like another poets who describe his sense of intimacy as a great creations, her opera has an air of optimism, who rebuilding itself in a new creations. It was assumed (the optimism) at the time, and it continues to be assumed like a rule. Our study is a „confesive study” with passage from the confesives Ana Blandiana’s opera. It is also sometimes claimed that her opera provoked to a new kind of understanding of things and world. The Ana Blandiana’s Confessions may tell us something about her certain original writings styles and sensibilities, about connection between art and moral life (discret in the sense that she made no parade of it). In her plays, ideas, phrases, images are remarkable the supple written. The works are crystalline and sometimes gradually explores the emotional and moral feelings. It is telling of truth, who helps her to create a sense of concordance between the hope and faith, between the life-live-creation and love.

Keywords: confessions, creations, art, talent, personal experience.

“Ştii că nu mă pot salva decât prin scris [...] am optat mai întâi pentru cuvânt şi apoi pentru bobul de rouă, şi am fost la fel de convinsă că nu am dreptate de ambele părţi ale liniei de netrecut [...] nu-mi mai rămâne decât să optez între a trăi şi a scrie.” (Ana Blandiana)

Omul se află într-o permanentă căutare şi cunoaştere. Actul cunoaşterii este caracteristic doar naturii umane. Prin cunoaştere omul îşi depăşeşte condiţia materială şi se plasează într-o ordine spirituală, natura sa împlinindu-se într-o existenţă constructivă. Ea niciodată nu poate fi zadarnică, omul visând mereu la o cunoaştere integrală, el căutând absolutul se caută pe sine în faţa existenţei. De fapt, cunoaşterea este o sinteză în care se regăsesc mai multe funcţii ale spiritului. În procesul complicat al cunoaşterii, trebuie pusă întreaga putere a omului.

Cunoaşterea reală este diferită de cea interioară, prin aceasta cunoaşterea ca noţiune materială nu pierde ci câştiga în profunzime. ¹Nu poate exista cunoaştere fără existenţa Artei. Ea însufleţeşte universul, dar privită în ansamblu ea” nu este o simplă stimulare sau exuberanţă vitală, o descătuşare a vreunei sensibilităţi, exprese irezistibilă şi spontană”².

Adesea se afirmă ideea conform căreia cunoaşterea susţine creaţia.” Creaţia în sine implică un lucru durabil, migălos la care este chemat artistul, poetul, dar în care este implicat şi talentul (darul fără de care nu ar putea crea şi nu ar putea da curs creaţiei”. ³Este cunoscut faptul că între autor şi opera există o legătură indestructibilă. În sensul că autorul poate determina opera,

¹ Ernest Bernea, *Trilogie Filosofică*, p.9-41.

² Henri Delacroix, *Psihologia Artei*, ed. Meridiane, Bucureşti, 1983, p.58,91.

³ Tudor Vianu, *Studii de Filosofie a culturii*, ed. Eminescu, Bucureşti, 1982, p.370.

la fel cum opera poate încânta cititorul. Între ei se stabilește un anumit fel de cunoaștere care devine apoi reciprocă. Unii critici remarcă ideea conform căreia “cunoașterea nu-i posibilă decât de la un anumit grad de limpezire a noțiunilor cu care cunoașterea operează.” Autorul și opera în acest caz se descoperă pe sine pe măsură ce scrie și se scrie.

Fiecare autor prin crearea operei sale, săvârșește o naștere, una spirituală, veridică, viabilă. Rezultatul muncii de creație este cartea. Proust rezuma faptul că o carte este produsul altui eu decât acela pe care îl manifestam în obiceiurile noastre în societate, în viciile noastre; ea este destinată afectului, sufletului, spiritului uman. Poetul, scriitorul este persoana care are un caracter propriu unic, are slăbiciuni și aptitudini, cu care se pune în slujba a ceea ce creează. El știe cel mai bine să-și creeze pârgii de legătură între caracter și talent. Autorul este deosebit de important în actul creației pentru că opera este măsura tuturor lucrurilor, ca Dumnezeu în gândirea teologică. Prin operă el se definește, se exprimă și se transpune, trăiește prin sensul pe care el îl oferă, dar care mai apoi (opera sa) își creează propriile sensuri și le îmbogățește prin contactul cu lectorii săi.

În opera unui autor se poate căuta suficient de multe detalii, nu numai teme, definiții ori motive, dar și moduri diferite de abordare a problemelor și ideilor existențiale. Uneori poetul, scriitorul are tendința de a cuprinde totul, sau poate are nemulțumirea de a nu fi atins nici măcar un punct mic, infim din Univers, sau alteori are impresia ca scrisul său pornește alături de o superstiție a randamentului. Poeții pot fi oameni plini de vitalitate, sau exploratori care ulterior elaborează idei în urma cărora vor deveni acceptați ori denigrați. Scrisul lor nu este nici greu dar nici ușor. Poetul este omul în prim plan care are un ritm al existenței personale, o conștiință, un mod propriu de a ajunge la contemplație, de a atinge deplinătatea creației. O persoană care-și exprima sensibilitatea lirică profundă sau nu. Pentru poetul modern poezia este un fapt de conștiință chiar de existență. Literatura devine o viață a lui interioară. Livrescul este o sursă de poezie metafizică, neliniștită și provocatoare. Poetul livresc este acela care aduce faptul de cultura în poezie, îi dă o încărcătură nouă existențială, vie.⁴

Se susține și se știe că s-a spus totul despre tot. Fiind întru totul de acord cu afirmația făcută nu putem trece cu vederea faptul că deși s-a scris mult și despre tot, încă se mai poate scrie, în virtutea pluralismului de opinii, pareri. Fiecare poet este un univers aparte, special, de explorat dar oricât ar fi fost de comentat poate să prezinte un atare interes pentru noi abordari. Despre Ana Blandiana s-au scris foarte multe pagini de excepție, de cea mai înaltă tinută, despre opera ei, s-a spus totul. Ceea ce ne propunem în studiul de față, este o încercare de re-creionare a unui portret deja existent și valoros. Al unui portret amplu realizat chiar din/cu ajutorul pasajelor regăsite în opera sa, (pasaje masive pe care am convenit a le utiliza întocmai, nesimplificate din motivul de a lăsa în acest peisaj autentică gândirea, opțiunile poetei. Cuvinte profunde, cuvinte pline de înțelepciune, care stârnesc ecou prin etica, moralitatea pe care o propagă. În volumul *Coridoare de oglinzi* (1984) poeta se confesează spunând că „dintr-un fel de pudoare am făcut întotdeauna tot ce-am putut pentru a nu se vedea din înfățișarea și din felul de a mă purta că sunt poet. Din pudoare și din oroarea față de cei ce, nefiind, făceau tot ce puteau ca să pară că sunt”. Existența și conștiința sunt două lucruri importante, ea însăși afirmând că” a fi și a ști că ești sunt două lucruri atât de deosebite, de opuse chiar, încât foarte rar reușesc să fie stăpânite de același individ. De obicei, artistul nu este interesat decât de primul verb “.Și totuși mai zice “nu pot să spun “noi, femeile” fără să roșesc, așa cum nu pot să spun fără să roșesc să spun “noi, poeții”; de

⁴ Eugen Simion, *Întorcerea Autorului. Eseuri despre relația Creator-opera*, ed. Cartea Românească, București, 1981, pp. 6-59, 451.

fiecare dată mi se pare că fac aluzie la lucruri care nu pot fi rostite cu voce tare, la realități intime și misterioase”.

Cu modestia-i caracteristica relatează” nu știu inventa nimic. Nu știu decât transcrie ceea ce trăiesc. Nu sunt scriitor, sunt numai poet.” În viziunea sa „scriitorul nu este creatorul, ci martorul lumii prin care trece. Dacă ar fi fost creată de scriitori, lumea ar fi arătat cu totul altfel.” Fascinată de misterul poeziei declara că „pentru mine poezia e o înaintare logică din cuvânt în cuvânt, din piatră în piatră, pe pământ solid, până într-un loc în care sensul se deschide deodată neașteptat deasupra golului și se oprește ținându-și respirația. Acest moment este totul, aceasta realizare a golului de deasupra, această emoție bruscă în fata hotarului asumat, aceasta oprire, mai revelatoare decât continuarea inconștientă a drumului pe deasupra prăpastiei. Am preferat întotdeauna miraculosului întrebările fără răspuns din care se naște în cele din urmă.” Clarificându-ne parcă subit că nu a scris „niciodată o poezie de dicteu automat sau de joc muzical și întâmplător cu vorbele: gândul meu a fost de cele mai multe ori limpede, iar mesajul meu se voia întotdeauna explicit. Cu cât trecea timpul, însă, observ cum, fără voia mea și dincolo de mine, logicele mele omenești îi sunt șterse contururile și multiplicare sensurile, un farmec neintenționat și uneori neînțeles se insinuează în vorbele care încep să dea mai mult decât le dădusem eu. Textul născut astfel, scris de mâna mea, aparține în cel puțin egală măsură fazelor lunii, sau altor misterioase forte ale universului, sau poeziei neîmblânzite încă de cuvânt.” Din experiența personală știe că „exista poeți care refuza să comunice și alții care rămân secreți chiar în cadrul comunicării. Și mai exista misterul în care să palpate dincolo de senzația celorlalți că au înțeles totul.”⁵

Pe lângă acestea spune că „poezia ca orice artă, este și convenție. Un cod cu termeni bine stabiliți și întăriți de secole, uneori de milenii de comunicare. Poezia de fapt nu influențează decât pe cei dispuși să se lase influențați, nu sensibilizează decât pe cei sensibili; pentru un poet, crezul artistic are sensul pe care trebuie să-l aibă pentru un erou cauza luptei sale”. Fără îndoială că visele pot să fie o formă de a dori ceva, o realitate posibil văzută/percepută în viitor, astfel spune că” am visat întotdeauna o poezie simplă, aproape eliptică, schematică, având farmecul desenelor făcute de copii în fața cărora nu ești niciodată sigur dacă nu cumva schema este chiar esența.

Însă pentru toate este nevoie de talent. Se pune întrebarea ce este talentul?” Dar talentul e ceva atât de greu de definit, atât de capricios, de inefabil, încât nu numai o viață, dar nici o operă nu se poate întemeia în întregime pe el. Dacă nu-l ai, devine o râvnită și intangibilă țintă, dacă-l ai, nu e decât minim punct de pornire. Ani de zile ne preocupăm dacă avem talent și, deodată, nu înseamnă nimic. Toți avem talent, dar talentul nu este decât un mijloc de tracțiune cu care unii transporta diamant, alții cărbune, și atât de mulți materiale sintetice. Nu suntem întrebați dacă avem talent, suntem întrebați dacă avem opere.” Și cu toate acestea” nimic în afara talentului nu se primește în dar, și nimic nu se plătește mai scump decât darul acesta. Pentru că ne asemănăm nu atât prin ceea ce facem, cât prin ceea ce nu facem. Unii sunt fericiți pentru fiecare vers frumos pe care l-au scris, alții sunt exasperați de fiecare nouă poezie. Pentru ca fiecare poezie este o trecere din perfectul absolut imaginat, spre (chiar în cel mai bun caz) perfectul posibil real, deci o coborâre de treaptă, o renunțare. Fac parte din aceasta a doua categorie, căreia i-ar fi atât de ușor să renunțe la scris, dacă n-ar ști că poezia este inferioară tăcerii, așa cum viața este-cine știe? - Inferioara morții, dar numai un poet poate să înțeleagă tăcerea, și numai viu fiind te poți gândi la moarte.”

⁵ Ana Blandiana, *În dimineața de după moarte*, ed Du Style, București, 1996, pp.333-338.

Încercând să dea o definiție personală poeziei spune” gândindu-mă la poezia modernă, la ceea ce m-am obișnuit să numesc poezie modernă, la acel nehotărât univers cu hotare fluide care-l cuprind mai ușor pe Novalis decât pe Aragon, îmi vine în minte o comparație din lumea chimiei. Poezia mi se pare asemenea acelor substanțe cu câteva enigmatice valente rămase nesatisfăcute, căutându-și în permanentă echilibru și trăind pe muchia dintre starea lor prezentă și o posibilă altă stare. În timp ce înainte poezia era înțeleasă ca o operă riguros terminată, rotundă, suficientă sieși, ea este înțeleasă acum ca un raport continuu, ca o veșnică întrebare, ca un perpetuu neechilibru. Este misterioasă pentru că este imprevizibilă, este mare pentru că nu are sfârșit.”

Uneori chiar moralizatoare dar întotdeauna fiind la obiect în orice situație Ana Blandiana recunoaște ca „de nenumărate ori, citind un poet, mai ales tânăr, am avut senzația că, talentat fiind, nu știe ce să facă cu talentul său, așa cum unii actori nu știu ce să facă pe scenă cu mâinile: stau stângaci, închipuindu-și că trebuie să învețe complicate gesturi, când, de fapt, nu trebuie decât să nu faci nimic. Dar ce se învața mai greu decât liniștea?” Și tot în același ton conchide că „niciodată, cred, n-o să pot spune prin ce se deosebește o poezie de dragoste scrisă de o femeie (sau de un bărbat) de o poezie de dragoste scrisă de un poet. Cel mai simplu ar fi să consider ca prima izvorăște din tremurul sângelui în apropierea inimii, în timp ce a doua numai din pâlparea flăcării sfinte deasupra frunții, dar știu bine că nu acesta e adevărul, pentru că, în timp ce femeia sau bărbatul nu sunt niciodată poeți, poetul este întotdeauna femeie sau bărbat.” Pentru că nimeni nu ne obliga să scriem. Când o facem, o facem întotdeauna pe propria noastră răspundere, pentru că nu e greu să fii nou, e greu să fii etern”.⁶

Pornind de la un crez poetic al său conform căruia spune”am crezut întotdeauna că poezia nu trebuie să strălucească ci să lumineze,că ea trebuie să fie o oglindă așezată în așa fel încât să cuprindă lumea ,nu să-ți întoarcă, orbitoare, raza de soare în ochi, întotdeauna a visat o poezie simplă,aproape eliptică.Considera metafora ca fiind cheia de boltă a poeziei.Pentru că o înțeleg ca pe un ax unic în jurul căruia se rotește universul poemului și nu ca un element decorativ,care poate să lipsească sau nu.Pentru mine metafora este mai mult decât o comparație căreia îi lipsește unul dintre termeni,este chiar principiul lirismului modern care nu-și mai permite să spună ci abia îndrăznește să sugereze.Nu mi-am dorit niciodată să semăn unui poet, oricât de totală ar fi fost dragostea pe care i-am purtat-o, dar am visat întotdeauna o poezie a formelor contorsionate de durere și aureolate de culoare ale lui El Greco,am visat întotdeauna să picur din cuvânt limpezimea aceea de după plâns care izvorăște din orice acord mozartian.De la poeți de la foarte mulți am învățat nu gândul ,ci secretele luptei cu vorbele care-i cuprind.Lui Blaga îi datorez acea înțelegere a metaforei unice despre care vorbeam; de la el am învățat curajul de a dezbrăca versul în veșmintele grele ale figurilor de stil și de a arăta poezia goală, cu încheieturile fragile și pielea zburlită de frig,bine știind că ea nu devine astfel mai frumoasă, ci mai emoționantă.”Vorbind despre demnitate ca virtute a scrisului nu contenește să arate că”perseverența de a-mi folosi scrisul exclusiv pentru a mă exprima adică pentru a relata,fără a încerca nici o clipă să trișez, ceea ce văd, ceea ce simt, ceea ce înțeleg.Demnitatea scrisului este pentru mine libertatea de a fi eu însumi,ca scriitor.Iar pentru un scriitor a fi liber nu este un drept care ți se acordă, ci un talent cu care te naști, un talent care în literatură se confundă uneori chiar cu talentul literar.Pentru că toți avem talent, dar talentul nu este decât un mijloc de tracțiune.”⁷

Împăcată pe deplin cu sine până în cele mai profunde structuri ale personalității sale,crede că “ceea ce nu se realizează în planul vieții,se realizează în planul artei.De asemenea pentru ea poezia se scrie în singurătate,pentru că nimeni nu poate scrie suit pe o scenă...Când plouă,îmi

⁶ Idem,pp.314-330.

⁷ Ana Blandiana,Cine sunt eu?,ed. Dacia,Cluj-Napoca,2001,pp.32-35

place să mă plimb, îmi place să stau să scriu, să citesc, să simt că numai de mine depinde, dacă ies sau nu. Crede cu certitudine că poezia nu trebuie să aiba gen, (să fie feminină ori masculină). Un poet spune domnia sa, există sau nu există, indiferent că este înalt sau scund, masculin sau feminin acestea nu pot determina existența și forța poeziei. Un scriitor trebuie să fie profund responsabil față de sine și față de ceilalți. Nu există mai mare ispită pentru un scriitor decât aceea de a înceta să scrie. Sunt acasă acolo unde pot să scriu. Scriind adevărat, scriitorul este aproape de pământ-cel mai adevărat și mai ferm dintre elementele spațiului nostru sufletesc.⁸ Se consideră o ființă fericită, împăcată cu sine și cu semenii “dar cred că cea mai mare fericire a mea este că Dumnezeu mi-a dat capacitatea de a despărți esențialul de neesențial. Am știut să mă bucur și știu în continuare să mă bucur de orice grăunte de frumusețe”.⁹ Confesiunile Blandianei pot fi luate ca ipoteze. Dar mai ales ele se declară a fi aforisme, cugetări (existențiale) de primă marcă, dovadă doar câteva:”a fi poet nu este o profesiune, ci un grad de intensitate. Nu e greu să fi nou, e greu să fii etern. Nu numai pământul, ci și adevărul este rotund, dovadă stau capodoperele. Poezia rămâne necesară, să secretăm poezie întocmai cum scoica secretă perla ca să-și vindece rana.”¹⁰

BIBLIOGRAFIE

1. Bernea, Ernest, Trilogie Filosofica, ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2002.
2. Blandiana, Ana, Coridoare de oglinzi, ed. Cartea Romaneasca, Bucuresti, 1984.
3. Blandiana, Ana, In dimineata de dupa moarte, ed. Du Styl, Bucuresti, 1996.
4. Blandiana, Ana, Cine sunt eu?, ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2001.
5. Delacroix, Henri, Psihologia Artei, ed. Meridiane, Bucuresti, 1983.
6. Simion, Eugen, Intoarcerea Autorului. Eseuri despre relatia Creator-opera, ed. Cartea Romaneasca, Bucuresti, 1981.
7. Vianu, Tudor, Studii de Filosofia culturii, ed. Eminescu, Bucuresti, 1982.

⁸ Idem, pp. 12, 19, 21-22, 32, 36.

⁹ Ibid. p. 272.

¹⁰ Ibid. pp. 25, 32, 321, 330.